

*Kto stratil majetok, nestratil veľa.
Kto stratil slobodu, stratil mnoho.
Kto stratil vieru, stratil všetko.*

Zásielku spracovala spoločnosť:
HENRIETTA - direct marketing, s.r.o.
P.O.BOX 1, 820 08 Bratislava 28, „D+4“
POŠTOVNÉ ÚVEROVANÉ
820 08 Bratislava 28

SVEDECTVO

ročník 23
december 2013
cena 0,60 EUR

12

ČASOPIS TABUIZOVANÝCH FAKTOV

V čísle

Arpád Tarnóczy	
Sviatky za nami i pred nami	2
Jozef Cíger-Hronský	
Lepšie zažíhať svetielko, ako preklínať tmu	3
Eva Zelenayová	
Demokraciu si treba strážiť	3
Fotoobjektívom	
Vlastimila Morávka	4-5
Eva Zelenayová	
Štátne vyznamenanie politickým väzňom	7
Dominik Rusňák, Matúš Kaščák	
Dôležité posolstvo	8
Ján Litecký Šveda	
Knižný kútik	9
Náš rozhovor	
Štefan Novák	10-11
Vojtech Ottmar	
Politickí väzni a súčasnosť	12
Ján Košiar	
Bude aj v Berlíne pomník obetiam komunizmu?	13
Roman Jesenský	
Som syn politického väzňa	14

SVEDECTVO, mesačník
Politických väzňov
Zväzu protikomunistického odboja

Šéfredaktorka:

Eva Zelenayová

Redakčná rada:

Peter Bielik, Ján Košiar (predseda),
Ján Litecký Šveda, Ivan Mrva, Peter
Mulík, Jozef Rydlo a Eva Zelenayová

Adresa redakcie:

811 06 Bratislava, Obchodná 52

Telefón: 02-5263 8156**Fax:** 02-5296 4610**e-mail:** info@pv-zpko.sk

www.pv-zpko.sk

IČO: 00679879Cena jedného výtlačku: **0,60 EUR**Celoročné predplatné: **7 EUR**

Predplatné pre zahraničných

abonentov: **45 USD**

vrátane poštovného.

Číslo účtu v Sberbank Slovensko:

4000128109/3100

EV: 3851/09**Tlač:** ART&PRESS, s.r.o.

Nevyžiadané rukopisy nevraciam

ISSN: 1338-404X**MATERIÁLY** uverejnené v rubrikách

„Čitateľské fórum“ a „Spomienky“

vyjadrujú názory občanov a čitateľov.

Nemusia byť totožné

so stanoviskom redakcie.

Stanovisko

PV ZPKO k menovaniu Miroslava Kusého a Pavla Mešťana za členov Rady vlády pre ľudské práva

Politickí väzni Zväzu protikomunistického odboja považujú komunistický režim za odsúdeniahodný, tak, ako ho definuje zákon o nemorálnosti a protiprávnosti komunistického systému. Podľa tohto zákona komunistická strana nezabránila svojim členom a ich pomáhačom páchať zločiny a to aj na ľudských právach a slobodách. PV ZPKO sú znepokojení menovaním osôb, ktoré sa zaslúžili o upevňovanie komunistickej moci v našej krajine za členov Rady vlády pre ľudské práva. Žiadajú predstaviteľov štátu, aby svojimi rozhodnutiami nevyvolávali napätie medzi občanmi.

Arpád Tarnóczy
predseda PV ZPKO

Sviatky za nami i pred nami

Za nami je štátny sviatok, ktorý považujeme aj za svoj – Deň boja za slobodu a demokraciu. Tohto roku sme sa na Ružinovskom cintoríne v Bratislave zišli 16. novembra (najnovšie cintorín Vrakuňa). Pod krížom, ktorým Slovensko vívalo Sv. Otca Jána Pavla II. počas historicky prvej návštevy pápeža na Slovensku. Ničím iným sa nedá symbolizovať osud politických väzňov ako krížom, ktorý mnohí z nás niesli pol storočia, a ktorého následky nesieme doteraz. Možno si ani neuvedomujeme, že sa aj náš III. odboj podieľal na tom, že sme na cintoríne spievali hymnu Slovenskej republiky, že nás pozdravil prezident Slovenskej republiky, pod vlajkou zvrchovanej Slovenskej republiky...Teraz už ide len o to, aby si to uvedomili aj súčasní predstavitelia Slovenskej republiky a aby nezabudli na to krásne slovenské slovo ďakujeme vám.

Pred nami sú vianočné sviatky,

sviatky pokoja. Želám vám sestry a bratia, aby boli naozaj pokojné a požehnané a rovnako aj nastávajúci rok 2014. Rád vám odovzdávam pozdrav a ubezpečenie od kardinála Jána Chryzostoma Korca, že zostávame v jeho modlitbách a tiež od arcibiskupa Dominika Hrušovského.

Váš

Arpád Tarnóczy
predseda

Na titulnej strane: Kysucké múzeum v Čadci vystavuje betlehemy zo Slovinska, Česka, Mexika, Ruska, Izraela, Rakúska, Bolívie, Nigérie, USA, Ekvádora, Uruguaja, Číny, Kene, Peru a betlehemy zo zbierok Kysuckého múzea. Výstava bude prístupná do 31. januára. Niektoré exponáty môžu politickým väzňom pripomínať betlehemy z chleba, ktoré si počas väzenia vyrábali, nehľadiac na to, že hladovali. Za zakladateľa tradície vianočných betlehemov sa považuje sv. František z Assisi.

Zdroj internet

Lepšie zažíhať svetielko, ako preklínať tmu

O Vianociach, o Štedrom dni myslím – ani niet tmy na svete. Aspoň nie v tom svete, v ktorom som rástol, a ktorý sa mi hlboko vtisol do duše. I do srdca.

Za detstva celý rok som čakával na utiereň, týždeň pred Štedrým večerom sme hádali medzi bratmi, kto poniesie lampáš, lebo to boli ešte krásne časy, keď hocikde pouličného svetla nebolo, ba veď dolu dolinami niet ho ani dnes. Mnohí o Vianociach – teda aj my – niesli sme lampáš, hoci na oblohe bolo plno hviezd a mesiac sa naširoko usmieval.

Ale to tak muselo byť.

Veď naširoko roztekala sa pieseň. Narodil sa Kristus Pán, veselme sa...radujme sa!

Akože mohlo byť ináč?!

Zdalo sa mi za oných čias, akoby hviezdy boli poschodili do našich dolín a tak sa tu dolu pohybujú ako na oblohe.

Myslím, tma nikomu na um neprišla, tak ako by tmy na svete ani nebolo. Kostolné obloky žiarili, vo

vnútri plno bolo svetla a ľudia mali v zraku mnoho veselosti...

Mnoho veselosti, mnoho svetielok sme mali aj na vianočnom stromčeku a chceli sme ich mať ešte viac.

Ale prešli roky a cez mnohé roky všelijaké Vianoce prišli. Veru dotisla sa neraz aj čierňava. Pamätám sa na veľkú metelicu, mokré chumáče snehu bičovali tvár, lenže jednak sme len šli na polnočnú, azda sme cítili, že treba sa nám nabrať svetla čo najviac: aj pre zajtrajšok a pre ďalšie roky...

Tma je vždy na stráži. Hneď sa dotisne, len čo sa trochu pozabudneš myslieť na jas, pozabudneš zažať svetielko.

Raz o Vianociach chorý bol brat.

Raz o Vianociach chýbala nám matka...

Lebo miňali sa roky.

Raz na bojisku v zákopoch mali sme iba jednu sviečku o Štedrom večeri. Ktosi ju zachoval pre tento večer, tak sme ju v mokrom zákope pod plášťom zažali a jeden po druhom sme ju chodili pozeráť.

Roku 1944 tanky nám chodili popod obloky o Štedrom večeri, svetielka sa triasli na vianočnej jedličke, lietadlá sa tmolili pod hviezdami, mnoho bolo čierňav, naokolo mnoho úzkostí, mnohí sme už vedeli, že sú nám to posledné Vianoce na Slovensku, keďže boli už blízko i také svetlá, že horeli celé dediny...

A jednak sme sa premáhali tento večer i skusovali spievať: Radujme sa...veseľme sa...

Lenže to nebola radosť toho večera, to nebola sila toho Štedrého dňa, to bolo inšie.

To boli všetko svetielka v nás z predošlých Vianoc, to boli piesne, čo v našich dušiach usalašili sa za oných radostných dní, to boli Otčenáše, čo nám matky hlboko zaštepili do srdca, to bola viera vo Vykúpení, viera v Spasiteľovi, viera v Kristovi, to boli staré, dávne svetielka, čo nás teraz chránili, aby nás nepridusila tma, to boli dávno zažaté nádeje, že prežijeme aj tieto úzkosti...

(Pokračovanie na 7. strane)

Demokraciu si treba strážiť

Demokracia nie je raz a navždy daný stav. O demokraciu treba bojovať. Aj preto sú stále aktuálne protifašistické či protikomunistické organizácie. A nielen na Slovensku, ale v celom demokratickom svete, ktorý si neželá nijakú diktatúru.

Je nesporné, že komunistický režim pripravil vo svete o život okolo 100 miliónov ľudí. Kruto sa vysporiadal s odporcami jeho ideológie aj na Slovensku. V novembri si pozostalí a obeť bývalého režimu pripomínali už 24. výročie pádu tohto režimu. V porovnaní s víťazstvom nad fašizmom v roku 1945 ide o krátke obdobie, počas ktorého sa obetiam komunizmu dostalo istej satisfakcie. Bojovníci proti fašizmu najmenej 65

rokov využívajú výhody plynúce z tohto statusu. A je pozoruhodné, že v súčasnosti ich štát podstatne lepšie financuje, než bojovníkov proti komunistickej totalite. Pýtajú sa,

SLOVO SVEDECTVA

prečo? Veď vystúpenie proti komunizmu tých, ktorí perzekúcie prežili, trvalo vyše štyridsať rokov. Celý ten čas niesli dôsledky svojej statočnosti.

Dnes si sotva vieme predstaviť, že by niekoho odsúdili za to, že by kritizoval prezidenta alebo predsedu vlády. Jeden z našich členov napísal, ako sa ho dotklo, keď jeho otca odsúdili a zatvorili za kritiku Gustáva Husáka. Mal iba osem rokov, v škole bol na posmech, možnosť vyššieho vzdelania v nedohľadne. Kým iné de-

ti chodili na víkend na chaty, on do väzenia za otcom. Nedá sa zabudnúť na obdobie neslobody a nikto ho nemôže lepšie prezentovať ako ľudia, ktorým bránil vo výkone ich ľudských práv.

Bezpochyby o demokraciu treba bojovať. Vidno to aj dnes, keď sa v záujme antidiskriminácie menšín upravuje ľudskoprávna legislatíva až tak, že ohrozuje prirodzený vývoj civilizácie. Kto iný, ak nie obeť totalitných režimov majú morálne právo vyjadrovať sa a upozorňovať, ak sa spoločnosť zabudne v demokracii. Politickí väzni si toto právo nedajú zobrať. I keď ani dnes to nie je bez obetí.

Eva Zelenayová
šéfredaktorka

Prezident republiky Ivan Gašparovič, minister obrany Martin Glváč a predseda PV ZPKO Arpád Tarnóczy prichádzajú k pamätníku.

Výmena názorov.

Spomienky Mirka Tuchyňu (v strede) nájdete v januárovom čísle.

Radosť zo stretnutia.

Pieta pred pamätníkom. Sprava emeritný arcibiskup Ján Sokol, Arpád Tarnóczy a Anton Malacký.

Spomienky na obdobie totality...

V strede podpredseda NR SR Ján Figel'.

Médiá sú skôr atrakciou než súčasťou pietnej spomienky.

Východniari v prevahe.

Štátny sviatok na cintoríne

Na Ružinovskom cintoríne v Bratislave sa 16. novembra uskutočnil pietny akt kladenia vencov pri príležitosti Dňa boja za slobodu a demokraciu.

Moderátor podujatia Ján Košiar privítal prezidenta republiky Ivana Gašparoviča, podpredsedu NR SR Jána Figeľa, ministra obrany Martina Glváča, veľvyslancov Rakúskej republiky a Španielskeho kráľovstva, diplomatov Bulharska, Česka, Maďarska, Talianska a Turecka, predstaviteľov politických strán, emeritného arcibiskupa Jána Sokola, podpredsedu Bratislavského samosprávneho kraja Martina Bertu a ďalších funkcionárov mestských častí Bratislavy, predsedu Správnej rady Ústavu pamäti národa Ondreja Krajňáka, predsedu Politických väzňov Zväzu protikomunistického odboja Arpáda Tarnóczyho a všetkých prítomných.

„Zišli sme sa na 24. výročie pamätných novembrových udalostí, ktoré znamenali koniec komunistickej tyranie a vošli do dejín ako Nežná revolúcia,“ povedal Ján Košiar a pripomenul, že „mnohí sa týchto čias nedožili, zahynuli na popraviskách a vo väzniciach a práve tento náš pamätník tu stojí ako vý-

zva, aby sme na obete komunizmu nezabudli.“

Prezident Ivan Gašparovič vo svojom príhovore zdôraznil, že „nespomíname len kvôli sebe, ale preto, že éra totality prináša pokorenie ľudských hodnôt. Sme povinní spomínať na obete minulého režimu, ktorý v šírení strachu bol dôsledný. Nedožili sa, lebo konali zodpovedne. Zaslúžia si, aby natrvalo zostali súčasťou našej histórie. Sloboda a demokracia nie sú samozrejmosťou. Aj my konajme zodpovedne“.

Nevzdali sa ľudskosti

Podpredseda BSK Martin Berta sa prihovaril slovami: „S úctou dnes spomíname na tých, ktorí neboli ochotní vymeniť slobodu za nič iné, lebo vedeli, že to nikdy nemôže byť dobrý obchod. Život v slobode, ako zmysel existencie, nadobudol v ich životoch reálny rozmer. Vzdať sa slobody znamenalo pre nich vzdať sa ľudskosti, poprieť vlastné človečenstvo, vlastné ja.“

Ján Košiar ospravedlnil predsedu medzinárodnej organizácie Interasso Jure Knezoviča, ktorý sa nemohol zúčastniť kvôli chorobe. Na jeho žiadosť prečítal re-

zolúciu z 20. kongresu tejto organizácie, združujúcej 13 organizácií politických väzňov a obetí komunizmu: „Národy strednej a východnej Európy počas svojej nedávnej histórie, keď nad demokraciou a humanizmom vládol národný socializmus a komunizmus, priniesli obrovské obete. Z vlastnej skúsenosti sme zažili zločinnosť týchto dvoch ideológií. Ako predstavitelia miliónov obetí komunizmu v našich krajinách sa obraciame na poslancov Európskeho parlamentu a členov Parlamentného zhromaždenia Rady Európy s výzvou, aby zločiny komunizmu boli postavené na úroveň zločinov národného socializmu, nakoľko obidve tieto ideológie sa stali základom totalitných režimov a zabíjali nevinných ľudí. Žiadame, aby boli odsúdené ako zločinecké. Robíme tak preto, aby sa vylúčilo zopakovanie podobnej totality v budúcnosti.“ Košiar pozval prítomných, aby sa zúčastnili aj pietneho aktu kladenia vencov pri pamätníku politickým väzňom na Jakubovom námestí v Bratislave.

Pietny akt zakončil emeritný arcibiskup Ján Sokol modlitbou za obete komunizmu. Na záver zaznela hymnická pieseň Kto za pravdu horí.

Eva Zelenayová

Z príhovoru Arpáda Tarnóczyho na Ružinovskom cintoríne

Mám jeden splnený sen

Myslím si, že by bol splneným snom aj tých, ktorých mená sú uvedené na tabuliach tohto pamätníka, ale aj tých, ktorých mená sa na tabuli nenachádzajú, pretože sú pochovaní na Sibíri alebo sa stratili vo svete, kde po nich nezostala ani pamiatka. Lebo aj to bol jeden zo spôsobov, ako nepohodlných ľudí upratať. Som hrdý, že sa jeden sen, mať svoj štát, splnil im aj mne. V 50. rokoch to mohlo byť len veľkým snom, ktorý mnohí ľudia ani nechceli snívať.

V predvečer tohto, pre nás veľkého dňa, dostali dvaja naši členovia Fridrich Fritz a nebohý Július Porubský štátne vyznamenanie. Bol to nádherný deň. Veď tí ľudia, ktorí ešte aj dnes nesú stopy toho, že mali zlý kádrový posudok, že nemohli študovať, že sa nemohla rozvinúť ich pracovná kariéra, možno čakajú, že v tom ďakujem bude aj naplnenie možností vyrovnáť sa spoločnosti. Preto prosím všetkých ústavných činiteľov, aby mysleli na to, že existuje aj tretí

odboj. Rešpektujeme prvý aj druhý, ale nevidíme dôvod, prečo by nemal byť rešpektovaný aj tretí, protikomunistický.

Keď som dnes išiel na cintorín, tak som v duchu videl nápis: Tí čo tu ležia, boli takí ako my a my budeme takí, ako sú oni. Naša veková kategória je v podstate na ceste do poslednej zástavky nášho vlaku života. Chceli by sme z okien tohto vlaku vidieť šťastných ľudí, chceli by sme vidieť túto krásnu zem, ktorú sme dostali od Boha, aby mala aj krásnych a dobrých ľudí. Mali by sme sa mať radi. Sme veriaci. Mnohí sa na kobkách, v samotkách či v baniach naučili veriť v Boha. My sme sa nemali komu sťažovať, jedine Pánu Bohu. Malo by sa už konečne stať normálnym, aby sa v učebniciach dejepisu, občianskej výchovy a v iných predmetoch hovorilo a vedelo o tom, aby sme získali mládež aj pre vážne myšlienky. Aby sme sa tešili na to, že keď oni raz budú viesť tento štát bude to už šťastná zem. A za to šťastie sa spolu s vami v duchu modlím.

Štátne vyznamenanie politickým väzňom

„Som veľmi rád, že sa vaše predstavy naplnili, že dnes môžeme žiť slobodne a prejať svoje názory,“ prihovoril sa prezident SR Ivan Gašparovič politickým väzňom potom, ako v Prezidentskom paláci pri príležitosti Dňa boja za slobodu a demokraciu udelil štátne vyznamenania Medailu prezidenta Slovenskej republiky. Fridrichovi Fritzovi za významné zásluhy a celoživotné úsilie pri obrane demokracie, ľudských práv a náboženských slobôd a Júliusovi Porubskému – in memoriam za významné zásluhy a celoživotné úsilie pri obrane demokracie a ľudských práv.

„Som rád, že sa stretávame pri príležitosti, keď oceňujeme charakter, statočnosť a zodpovednosť ľudí, ktorí v čase svojich najlepších rokov, keď mohli urobiť veľa pre svoje rodiny, pre seba, ale aj pre spoločnosť, mali obmedzené možnosti a iniciatívy. Stratili možnosť sa realizovať. Dnes je to najmenej, čo môžeme my občania urobiť ako zadosťučinenie za celý ich život. Oceniť ich prostredníctvom štátneho vyznamenania,“ uviedol prezident a zdôraznil, že „dnešná mládež si ani neu-

Dcéra Júliusa Porubského (druhá sprava) a Fridrich Fritz u prezidenta republiky.

Foto archív

vedomuje čo ste vy museli podstúpiť. Veľmi ľahko prijíma pocit slobody, pocit možnosti konať ako chce. Zabudla a mala by si spomenúť na to, že aj pocit slobody nie je sloboda, v ktorej môžem všetko. Sloboda znamená zodpovednosť a tá nám často dnes chýba. A ja vám ešte raz ďakujem za vašu zodpovednosť“.

Hlave štátu sa poďakoval predseda Politických väzňov Zväzu protikomunistického odboja Arpád Tarnóczy. Povedal, že politickí väzni „od svojej mladosti snívajú o tom, že

raz budú mať Slovensko, svoj vlastný zvrchovaný štát. Nič viac sme nemohli dostať. Nie všetko sa nám páči, možno sme čakali aj ďakujem, možno väčšie. Sme príslušníci tretieho odboja.“ Vyjadril želanie, že aj ďalší prezident bude slovenského rodu, „aby sme mohli byť hrdí na to, že história nám vrátila insígnie Pribinu, Svätopluka a iných veľkých ľudí, ktorí za to obetovali svoje životy, väzenie, gulagy tak, ako sme to robili my“.

Eva Zelenayová

Lepšie zažihať svetielko, ako preklínať tmú

(Dokončenie z 3. strany)

To boli najvzácnejšie dary, čo nám ostali po rodičoch a rád by som mal teraz taký hlas, čo by som mohol volať na všetky strany a na všetky matky, na všetkých otcov:

Lepšie je začínať svetielka včas!...Včas začínajte v dušiach vašich detí svetielka o Jezuliatku, o veľkom dare Betlehema, svetielka viery,

svetielka lásky a nádejí, lebo na každého kdesi číha tma, ale kto bude nosiť v sebe svetlá, nebude ani ťažké chvíle preklínať...

Už som dávno šedivý, ale tak sa mi teraz zdá, že držím v ruke onen vianočný lampáš z detstva a ten mi svieti, ukazuje cestu jasne i dnes, keď občas sám neviem, kade sa hnúť.

Jozef Cíger Hronský

Dôležité posolstvo

Deň študenta v škole sa dá prežiť rôznym spôsobom. Môžeme ho premárniť, alebo naplno využiť. Jeden z príkladov, keď sme ho využili plnohodnotne bol 21. november 2013.

Deň, keď sme na určité udalosti z našej histórie získali iný pohľad. Dostalo sa nám totiž veľkej pocty. Mali sme možnosť vypočuť si svedectvo človeka, ktorý pocítil hrôzu minulého režimu na vlastnej koži.

Multimediálna miestnosť Gymnázia sv. Františka Assiského v Levoči sa v ranných hodinách zaplnila žiakmi. Pripravená pre nás bola beseda s politickým väzňom, pánom Štefanom Novákom z Poľanoviec, ktorého spre-vádzala pani Mária Dvorčáková. Naš spoločný čas sa začal prezretím si dokumentárneho filmu 22 hláv, ktorý nám bližšie priblížil vtedajšiu situáciu a osudy členov štátnej bezpečnosti, ktorí sa rozhodli vzoprieť komunistickým praktikám. Po filme nasledovalo svedectvo pána Nováka a diskusia.

Počúvať, ako komunistický režim ubližoval ľuďom, nebolo jednoduché. Ťažko sa opisujú pocity, ktoré sa nás v tých chvíľach zmocňovali. Hnev nad nespravodlivosťou a absurdnosťou činov, za ktoré bol pán Novák odsúdený a neľudským spôsobom trestaný, striedala ľútosť a žiaľ. Pri predstave, čo museli všetci nespravodlivo trestaní podstupovať, nehovoriac o ich rodinách a príbuzných, nám behal mráz po chrbte. Súcitili sme so všetkými ľuďmi, ktorých sa akokoľvek dotkla nespravodlivosť a krutosť bývalého režimu. Veľmi sme si vážili aj otvorenosť týchto výpovedí.

Po ukončení besedy sme si ešte pripomenuli pamiatku všetkých, ktorí boli odsúdení počas Levočskej vzbury pri

Multimediálna miestnosť 21. novembra.

Foto Mária Dvončáková

pamätnej tabuli nachádzajúcej sa v Chráme sv. Jakuba v Levoči.

Ak by sa toto stretnutie neuskutočnilo, boli by sme nevedomky ochudobnení. Bolo nám ctou prežiť chvíle v prítomnosti priamych svedkov udalostí, pretože osobnú prítomnosť a autentickosť nedokáže nič nahradiť. Inšpirovala nás odvaha, s ktorou sa dokázali vzoprieť a nádej, s ktorou prežívali celé trápenie. Lepšie svedectvo života, ktorý žili a dodnes žijú s hlbokou vierou hádam neexistuje.

Chceme sa touto cestou poďakovať za možnosť osobného stretnutia s pani Dvorčákovou a pánom Novákom, a tiež za posolstvo, ktoré sme dostali. Napriek tomu, že je dnes mladá generácia odsudzovaná pre nezaujem, vedzte, že naše srdcia ste svojím príbehom pohli a to, čo sme počuli, ostane hlboko v nich. Ďakujeme!

Dominik Rusňák a Matúš Kaščák

študenti Gymnázia sv. Františka Assiského v Levoči

Spája ich pamätník

Pri pamätníku obetiam komunizmu v Nitre sa 14. novembra konala spomienková pieta. Vzdať úctu obetiam komunizmu prišli členovia PV ZPKO, KPVS, predstavitelia mesta i študenti. Predsedníčka Regionálnej organizácie PV ZPKO v Nitre Alžbeta Loudová všetkým poďakovala, že nezabúdajú na odkaz tých, ktorí svoje životy položili za slobodné Slovensko a národ.

(al)

Smutné osudy

Primátor Bánoviec nad Bebravou Marián Chovanec prijal 21. novembra zástupcov regionálnej organizácie PV ZPKO, aby si uctili pamiatku obetí bývalého režimu. Predseda organizácie Mirko Tuchyňa

zdôraznil, že najväčšie zásluhy na slobodnom živote a demokracii majú práve politickí väzni. Pripomenul osud kňaza M. J. Lexmana z Bobota, študentov A. Púčika a A. Tunegu rodákov z Motešíc i metódy ŠtB, ktorými utýrali k smrti Tibora Benkoviča z Nitrianskej Stredy.

(mt)

Knižný kútik

Peder Jensen, ročník 1975, je nórsky autor blogov, známych po celej Európe. Svoje politické eseje píše pod menom Fjordman už od roku 2005. Nemecké vydavateľstvo Antaios sa podujalo na užitočný čin, keď z esejí, roztrúsených po internete, vybralo 10 textov a vydalo ich v roku 2011 knižne pod názvom „Brániť Európu“.

Fjordman poukazuje na to, ako už pokročila celosvetová debata od Huntingtonovho boja civilizácií k novej téme, ešte dôležitejšej, a to je boj národov proti vlastnej globalistickej elite s jej utópiami o splynutí národov. Čím ďalej tým viac je zrejmé, že ľudia nie sú len obeťou gigantického experimentu, ale aj triedneho boja zhora. Z neeurópskych prístahovalcov sa stala chránená kasta, ktorá má pomôcť rozbiť Európu. Zákony proti „rasizmu“ nie sú robené kvôli potrestaniu kriminálnych činov, ale na potlačenie akéhokoľvek odporu. Súčasné európske zákonodarstvo sa usilovne snaží prekonať Orwella a trestať už aj nevhodné myslenie. (Poznámka – aj naši internacionalistickí súdruhovia už dali do zákona prenasledovanie „extrémizmu“, ktorý si oni zadefinujú, ako len chcú. Toto nebolo ani v 50. rokoch!)

Sčasti je to aj plod sekularizácie kresťanskej lásky k blížnemu, z ktorej sa vyrobili ľudské práva, ako jej egalitárna odnož a ďalšia zbraň na potrestanie „nevhodného“ správania. Autor ukazuje, že úsilie o univerzálnu republiku tu bolo už od 18. storočia v Amerike a vo Francúzsku, no nedalo sa prirodzenou cestou uskutočniť. Teraz však globálna elita opäť oprášila tieto utópie a v časoch globálnej komunikácie a liberálneho amoku sa snaží potlačiť etnickú identitu.

Ako prvý mílnik na tejto ceste k pokroku a svetlým zajtrajškom je treba nastoliť etnický chaos, čo je pravý účel tzv. multikulturalizmu. A tak aj keď napríklad hodnoty islamu sú v príkrom protiklade k liberálnym hodnotám a k paradigme globalizácie (útlak žien, antisemitizmus, teologický fundamentalizmus, nenávisť k demokracii, príklon k násilium), manipulátori ho zatiaľ využívajú na presadenie prvého cieľa: duchovného a etnického rozvrátenia Európy. A výsledky sa už začínajú rysovať – pokiaľ v roku 1911 Európa ovládala väčšinu sveta, v roku 2011 už neovládala ani predmestia vlastných miest... U nás síce ešte islamizácia tak nepokročila, ako v západnej Európe, no o to viac by sme sa mali usilovať vyberať takých politikov, ktorí nás tak ľahko nepredajú globalistom, aby sme sa nedočkali rabovania a požiarov celých mestských štvrtí, ako sa to už prakticky bežne deje v západnej Európe (Liverpool, Paríž, Malmö, ...).

Fjordmanove úvahy sú nielen brilantnou politickou analýzou dneška, ale idú aj ku koreňom. Nevynecháva ani Frankfurtskú školu a ďalších marxistov. „Keď sa ruská revolúcia po prvej svetovej vojne nerozšírila do iných krajín, marxistický teoretik Antonio Gramsci hovoril o blokáde marxizmu „kresťanskou dušou“ Západu. Z toho vyplývalo, že zničenie tejto identity má prvoradú dôležitosť. Jednoducho – identita je niečo ako triedny nepriateľ. Pre názornejšie predstavenie

knihy uvediem aj pár citátov z kapitoly „Political correctness – pomsta marxizmu.“

„Politická korektnosť je komunistická propaganda v malom.“ „Politická korektnosť je kultúrny AIDS, ktorý rozožiera náš imunitný systém.“ „Spoločnosť zložená zo samých vykastrovaných klamárov sa ľahko ovláda.“

Problém vidí aj v tom, že pokiaľ po páde nacizmu prebehla „denacifikácia“, po páde komunizmu sa žiadna „demarifikácia“ nekonala. A pokiaľ všetky tradičné hodnoty sú vysmievané alebo v rozklade, „antirasizmus“ postupne zaberá ich miesto ako netolerantná modloslužba. „Tento antirasizmus bude pre 21. storočie tým, čím bol komunizmus pre 20. storočie – zdroj násilia.“ Ak niekoho obvinia, že je rasista, je to to isté, ako keď v stredoveku niekoho označili za bosoráka, či bosorku. Nielen pre Marxa, ale aj pre neomarxistov mier znamená to, že neexistuje opozícia.

Kniha sa venuje aj ďalším patologickým javom našej doby, rozoberá feminizmus, rozklad rodiny, úpadok kultúry otcov, antidiskrimináciu. Pokusy zaviesť ľavičarsku sexuálnu výchovu do škôl označuje nielen ako mentálne zneužívanie detí, ale priamo ako sexuálne zneužívanie a pedofíliu. A upozorňuje na vôbec nie ironickú skutočnosť, že ľavičarski socialisti a superboháci sú spojencami na ceste ku globalizovanému zotročeniu človeka, nie sú to žiadni protivníci. Globálni kapitalisti a globálni marxisti tvoria pevnú alianciu pri presadzovaní svojich cieľov. Na záver už len dva citáty: „Politická korektnosť zabíja. Doteraz stála tisíce životov európskych občanov.“ „Politická korektnosť je vyľahčený marxizmus. Multikulturalizmus nemá nič do činenia s toleranciou a rozmanitosťou, je to protizápadná ideológia nenávisťi, navrhnutá na zničenie západnej civilizácie.“

Ján Litecký Šveda

Neviete? Ved' si spomeniete...Spomínate?

Dokončenie z minulého čísla

Pokračujeme v rozhovore so Štefanom Novákom, predsedom Regionálnej organizácie PV ZPKO v Košiciach, jedným zo spoluzakladateľov organizácie politických väzňov na Slovensku.

A donútili vás k nejakému priznaniu?

Podpísal som všetko, a nielen ja. Spočiatku som ešte čítal zápisnice, neskôr už ani to. Dokonca som povedal, píšete, čo chcete. Lebo najhoršie neboli bitky, pri ktorých aj zuby padali, ale hlad a špina. V cele bol jeden špinavý slamník a dve deky. Samozrejme, že špinavé. Večer som si jednu položil na slamník, druhou som sa prikryl. Ráno som dostal vodu v džbánke, ktorou som sa mohol umyť nad švédskym záchodom. Nijaké kúpanie, žiadna hygiena. Po toľkých mesiacoch vyšetrovania sa človek protivil sám sebe. Dostal som zápal stredného ucha, no odmietli ma zobrať na ošetrovňu. Dozorca mi povedal, že na to musí mať súhlas zhora. Po troch týždňoch sa mi zápal uvoľnil sám, ale tie bolesti! A keď sa mi to už prevalilo, dozorca mi povedal, počkajte. Skúšal mi vybaviť ošetrovňu, ale nepodarilo sa mu to. Nedostal som súhlas, povedal mi. Reku, keď už tu nedostanem infekciu, tak už nikde. No i tak sa stalo. Nedostal som, ale dodnes mám následky, to ma najviac mrzí. A potom, vyhrážali sa mi, keď nepodpíšete, zhnijete tu. Ostatní už dávno vypadli, čakajú len na vás. Kým vy nepodpíšete nemôže byť súd. Ale nebola to pravda.

Takže súd sa mohol konať až potom, keď ste im podpísali všetko, čo chceli?

Presne tak. Pojednávanie bolo verejné. Keď som prechádzal okolo rodičov počul som, ako mama hovorí

Štefan Novák

otcovi, tak čo je s našim synom, keď ho tu niet? Takže ani vlastní rodičia ma nespoznali.

Ako dopadol súd v Košiciach?

V čase súdneho procesu som už mal 20 rokov, ale skutok, za ktorý ma odsúdili, bol vykonaný, keď som mal 17 rokov, takže som bol odsúdený ako mladistvý podľa paragrafu 80 – poburovanie proti republike. Na štyri roky. No prokurátor sa odvolal, takže nás eskortovali do Prahy na Pankrác, kde sme čakali na rozhodnutie Najvyššieho súdu.

Prečo sa prokurátor odvolal?

Na sneme v roku 2011.

Foto Vlastimil Morávek

Nepáčilo sa mu, že nás odsúdili za poburovanie, on trval na velezrade.

Ako bolo na Pankráci?

Tam bol relatívny pokoj. Na cele sme boli traja, postele boli čisté. Nevýhodou bol nedostatok pitnej vody. Denná dávka predstavovala pol litra pre tri osoby.

Aj vodou šetrili?

Nepovedal by som. Bol to jeden zo spôsobov tyrania. Ale pomohli sme si. Keďže v cele bol riadny splachovací záchod, smädom sme netrpeli.

Ako dopadlo pojednávanie na Najvyššom súde?

Prokurátor mohol byť spokojný. Dosiahol rozsudok podľa paragrafu 78 – velezrada.

A čo ďalej?

Niekoľko dní po vynesení rozsudku nasledovala eskorta do pracovného tábora Tmavý dŕľ v Rtyni v Podkrkonoší. Pracovný tábor pozostával z troch štvorposchodových budov. Boli nové, murované. Zariadenie tvorili poschodové postele, stôl, stoličky a sprchy. Všetko bolo čisté, počnúc posteľnou bielizňou, na neuverenie. Aj pohyb po tábore bol voľný, až na niekoľko metrov od stien z ostnatého drôtu. Dokonca aj bachari (dozorcovia) mali k odsúdeným lepší prístup než v iných táborech.

Takže ste boli celkom spokojný?

No, to sa nedá povedať. Pracovné prostredie a podmienky boli ťažké, preťažké. Uhoľné sloje boli okolo 30 cm vysoké, pracovať sa dalo iba poležiačky. A tá horúčava... Spočiatku som si myslel, že je to môj koniec. Že sa zadusím. Takmer sa tam nedalo hýbať, nieto ešte pracovať. Človek naozaj vydrží viac, ako zvieru. Vďaka duši. Pokiaľ sa nepoddá.

Nezveličujete?

Zveličujem? Aký by som mal dôvod? Jedným z nás, ktorý časť svojho pobytu za ostnatým drôtom na Tmavom dole prežil, bol profesor Ladislav Hanus. Vo svojej knižke Pamäti svedka storočia napísal: „Môžem povedať, bolo to najhoršie pracovisko za celý môj kriminál“. A to prešiel niekoľkými väznicami, počnúc Leopoldovom a končiac Valdicami, ako aj niekoľkými pracovnými táborami Jáchymova.

Pracovali ste v uhoľnej bani?

Nedá sa to povedať. Nad zhruba 30 centimetrovým uhoľným slojom sa totiž nachádzala tenká rádioaktívna vrstva, ktorú sme museli po vydolovaní uhlia zo stropu odstrániť. A to bola tá najťažšia práca, okrem toho, že sme to robili bez akýchkoľvek ochranných pomôcok.

Prenasledovali vás aj také myšlienky, že to v tých baniach nemusíte prežiť?

Iste. Takéto myšlienky prebleskovali mysľou skoro každého väzňa. Navzájom sme sa povzbudzovali a najväčšiu zásluhu na tom, že sme neklesli na duchu, mali kňazi. V našom tábore ich boli desiatky.

To bolo v Jáchymove?

Nie, ja som v Jáchymove nebol. O situácii a podmienkach v akých prežívali väzni v Jáchymove sme sa dozvedeli od tých, ktorých odtiaľ premiestnili na Tmavý dŕl.

A kňazi slúžili aj sv. omše? Dalo sa to vôbec vo väzení?

Pravdaže slúžili. V takých podmienkach, aké boli možné v takých situáciách. Boli sme presvedčení, že aj niektorí z dozorcov to vedeli, ale tolerovali to. Aj za to sme im boli vďační.

Ako na vás vplývali kňazi?

Ako liek na rany.

V Levoči so študentmi gymnázia.

Foto Mária Dvorčáková

Do väzenia ste sa dostali ako mladý chlapec. Ako vás to poznačilo?

Poznačilo. Telesne aj duševným nepokojom až dodnes.

Odsedeli ste si celý trest?

Nie. Rodičia požiadali o podmieňne prepustenie. Ťažko sa dá tomu uveriť, ale v archívoch Krajského súdu v Hradci Králové sa istotne nachádza záznam, že som podmieňne prepustenie odmietol. Vždy, keď si na to spomeniem, vidím údiv na tvárach členov komisie.

Prečo ste odmietli ísť na slobodu?

Jednak preto, že do skončenia trestu mi ostávalo už iba niekoľko mesiacov a jednak preto, že som mal rozpracovanú debatu s dekanom z Bánoviec. Ale o tri týždne som bol znova predvolaný pred komisiu a bez akýchkoľvek otázok mi oznámili rozhodnutie o podmieňnom prepustení.

A potom?

Vrátil som sa do svojho rodiska pod Braniskom. Otca som doma nenašiel, odpykával si trest v Banskej Bystrici za neplnenie kontingentu. Na základe umiestnenky z odboru pracovných síl ONV v Spišskej Novej Vsi som odišiel do bane v Karvinej, kde som odpracoval jeden a pol roka. Odtiaľ ma osud zaviedol do Jáchymovských lesov. Pracoval som tam na výstavbe lesných ciest.

No vrátili ste sa na Slovensko?

Áno, v roku 1960 som sa zamestnal v stavebnom podniku v Košiciach. Najskôr ako robotník. Popri zamestnaní

som študoval na stavebnej priemyslovke až sa zo mňa stal stavebný technik. Štúdium si ma podmanilo a tak som absolvoval aj ďalšie odvetvia.

A stihli ste si založiť rodinu?

Veď máme štyri deti.

V roku 1989 ste sa už mohli angažovať aj politicky. Ako ste využili to obdobie po zmene režimu?

S Emilom Švecom z Piešťan sme prostredníctvom tlače a rozhlasu začali organizovať bývalých politických väzňov. Nevedeli sme, že aj v Bratislave sa rozhybali. Pozvali nás a kooptovali do výboru.

Jeden z poslancov Národnej rady SR sa nedávno vyjadril o slovenskom štáte, že to nebol štát Slovákov, ale fašistov. Ako vaša rodina vníma prvú Slovenskú republiku?

Pán poslanec by si mal ozrejmiť pojmy a nemiešať fašizmus s niečím iným. Vznik Slovenského štátu v roku 1939 rodina vníma ako dosiahnutie cieľa, samostatnosť. Počas šiestich rokov sa potvrdilo, že Slováci nepotrebujú žiadnych tútorov. Že vznikol so súhlasom Nemecka? A mohol vzniknúť so súhlasom niekoho iného? Položme si otázku: keby nebol vznikol a Rusko by vojnu nevyhralo, čo by bolo so slovenským národom?

Dá sa porovnať Slovenská republika z rokov 1939-1945 so súčasnou?

Nedá a za súčasnej svetovej situácie ani dať nemôže. Mám dojem, že je to sifyfovská dilema.

Eva Zelenayová

Politickí väzni a súčasnosť

Každý človek pozná ten pocit, keď ho ovládne smútok, lebo sa mu stala krivda, proti ktorej je ťažké bojovať. Ak si človek pocit krivdy ponechá v sebe, zatrpkne. Ak však má okolo seba priateľov, ktorým sa môže vyžalovať, možno tú nespravodlivosť nezmení, ale jeho duši sa uľaví.

Ešte horšie je, ak sa nenapraviteľná krivda stane organizácii s celoslovenskou pôsobnosťou. Aby som bol konkrétny, mám na mysli nespravodlivé rozdelenie finančných prostriedkov, ktoré postihlo našu slovenskú organizáciu Politických väzňov Zväzu protikomunistického odboja.

Aby sme pocit zatrpknutosti a krivdy nepotláčali iba v sebe, ale o ňom rokovali, zišli sme sa my, politickí väzni trnavského regiónu 30. októbra v zasadačke Trnavského samosprávneho kraja na seminári pod záštitou župana Tibora Mikuša. Členov výboru veľmi potešilo, že prišli aj členovia z pobočiek na Záhorí a v Seredi. Radostne sme sa zvitáli aj s našimi priateľmi z regiónu Bratislava a so zástupcom ÚPN PhDr. Petrom Jašekom.

Bolo nám ľúto, že pre iné dôležité pracovné povinnosti, týkajúce sa našej organizácie, nemohol medzi nás prísť podpredseda PV ZPKO Anton Malacký a pre zdravotné problémy župan Tibor Mikuš. Naším vzácnym hosťom bol aj predseda bratislavskej pobočky dp. Ján Košiar, ktorý nám prečítal veľavravný príspevok pána Malackého k našej

Trnavský pamätník. Foto archív

súčasnej neradostnej situácii. Po tom nasledoval príhovor Petra Jaška, v ktorom pripomenul, že ÚPN zápasí s podobnými finančnými problémami ako naša organizácia.

V súvislosti s touto skutočnosťou by som chcel pripomenúť našim „mužom pri kormidle“, ktorí sa tvária, že úspešne riadia päťmilionový slovenský národ staré, múdre príslovie, ktoré hovorí: „Národ, ktorý stratil pamäť, nie je národom!“

Dôstojný pán Ján Košiar prečítal aj svedectvo, ktoré zanechal Mons. Viktor Trstenský. Tento kňaz bol dlhé roky väznený v komunistických žalároch. Otriasla nami jeho výpoveď, v ktorej popisoval

val zverstvá, ktorých sa na sklonku druhej svetovej vojny dopúšťali na bezbranných katolíkoch a kňazoch predstaviteľa tzv. „odboja“.

Vo svojom príspevku som si vylial srdce zo všetkého, čo ma trápi. Možno to nepomôže, ale uľavilo sa mi.

V nasledujúcej diskusii pani Bernardína Sprušanská kritizovala zrušenie bezplatnej dopravy pre členov PV ZPKO v Bratislave, ako aj súčasnú bezútešnú situáciu organizácie. Hovorila, že o týchto problémoch napíše sťažnosť aj predstaviteľom našej vlády. Kiež by jej sťažnosť dopadla na úrodnú pôdu.

Do diskusie sa zapojil aj jeden z najstarších zakladajúcich členov našej organizácie Jozef Škorvaga. Rovnako, ako nás ostatných, aj jeho trápia obavy o budúcnosť našej organizácie. O podobných obavách hovoril aj pán Félix Neštrák, ktorý sa rozhovoril aj o problémoch nemobilných politických väzňov.

Po spoločnom obede prepravil účastníkov seminára mikrobús poskytnutý TSK k nášmu pomníku. Spoločnou modlitbou sme si uctili tých, ktorí už nie sú medzi nami. Krátko sme si pripomenuli, že aj keď sa náš pobyt na tomto svete pomaly končí, zostane tu po nás pomník, ktorý bude aj ďalšej generácii pripomínať osudy nespravodlivo stíhaných politických väzňov.

Vojtech Ottmar

AKTIVITY PREDSEDNÍCTVA PV ZPKO

■ **Vedenie PV ZPKO prerokovalo a vzalo na vedomie správu zo seminára o III. odboji v Trnave. V tejto súvislosti vyslovilo poďakovanie predsedovi RO PV ZPKO Vojtechovi Ottmarovi a za finančnú pomoc županovi TSK Tiborovi Mikušovi.**

■ **Predsedníctvo PV ZPKO vyhodnotilo organizáciu pietneho aktu kladenia vencov pri príležitosti Dňa boja za slobodu a demokraciu. Vyslovilo poďakovanie pani Emílii Malackej za úspešné zvládnutie podujatia. Súčasne rozhodlo o zaslaní ďakovných listov za účasť na pietnom akte pozvaným hosťom.**

■ **Predsedníctvo PV ZPKO sa zaoberalo ďalšími aktivitami členov PV ZPKO a vyslovilo poďakovanie predsedovi bratislavskej pobočky PV ZPKO Jánovi Košiarovi za účasť na berlínskom seminári. Na prijatí u primátora**

Bratislavy s členmi bratislavskej pobočky. Za organizáciu a účasť na sv. omši v Dóme sv. Martina slúženej za politických väzňov. I za účasť na slávnostnom programe spojenom s oceňovaním osobností politických väzňov, organizovanom Ústavom pamäti národa. Predsedníctvo PV ZPKO vyslovilo poďakovanie všetkým funkcionárom PV ZPKO za organizovanie pietnej spomienky pri pamätníkoch politických väzňov v regiónoch Slovenska.

■ **Vedenie organizácie sa tiež zaoberalo novou štruktúrou Ministerstva vnútra SR po reforme ESO (Efektívna, spoľahlivá a otvorená verejná správa) za účelom nadviazania kontaktov a vyjasnenia výšky dotácie a termínu vysporiadania v súlade so zákonom č.8/2013 Z.z., čl.IV, § 3a o zabezpečení činnosti PV ZPKO.**

Bude aj v Berlíne stáť pomník obetiam komunizmu?

Na pozvanie našej nemeckej partnerskej organizácie Union der Opferverbände kommunistischer Gewaltschaft (UOKG) – Zväzu organizácií obetí komunistického násillia, som sa ako člen predsedníctva INTER-ASSO zúčastnil 19. decembra 2013 v Berlíne na panelovej diskusii na tému: Individuálne utrpenie - spoločná spomienka? Obete komunizmu v Európe a formy spomienok.

Cieľom stretnutia bolo predstaviť verejnosti (a nie po prvýkrát) projekt ústredného pamätníka obetiam komunistického násillia v Nemecku. S iniciatívou prišla UOKG, ktorá na diskusiu okrem verejnosti pozvala historika, prof. Jörga Baberowského z Humboldtovej univerzity, Dr. Jana Foitzika, vedeckého pracovníka Inštitútu pre súčasné dejiny v Mníchove a Berlíne a prof. Richarda Schrödera, bývalého poslanca za SPD. Diskusiu moderovala Dr. Jacqueline Boysen z Evanjelickej akadémie v Berlíne.

Publicista Stephan Hilsberg vo svojej úvodnej prednáške spomenul okrem iného aj stručný prehľad obetí komunistického režimu v bývalej NDR od konca 2. svetovej vojny, keď Nemecko bolo víťaznými mocnosťami umelo rozdelené. V chronologickom rade ide o tieto skupiny obetí komunizmu v sovietskej okupačnej zóne, z ktorej neskôr vznikla Nemecká demokratická republika:

1. Státisíce násilne odvlečených do gulagov v ZSSR.

2. Násilne odvlečení Nemci z iných krajín strednej, východnej a južnej Európy.

3. Násilne uväznených v pivniciach NKVD a v špeciálnych trestných táboroch bolo okolo 154 000 ľudí, z ktorých len v rokoch 1946-1947 v dôsledku hrozných podmienok, hladu a zimy zahynulo 42 000, 786 bolo zastrelených a okolo 30 000 ich bolo odvlečených do ZSSR.

Evanjelický kostol v roku 1985 vyhodili do vzduchu, lebo sa nachádzal v pohraničnom pásme.

Foto archív

4. Občania odsúdení sovietskymi vojenskými súdmi - priemerný rozsudok bol 25 rokov. Z nich 2223 bolo popravených, z toho 100 žien. Obvinenia zneli: Kontrarevolucionári, nepriatelia štátu, tlač, šírenie letákov, šírenie reakčných novín a fašistickej literatúry, spolupráca so západnou tlačou, spev protisovietskych piesní, rozprávanie politických vtípkov a pod.

5. Tí, ktorí nesúhlasili s násilným spojením Sociálnodemokratickej strany Nemecka (SPD) s Komunistickou stranou Nemecka (KPD). Podľa dostupných údajov išlo o 20 000 ľudí, ktorí boli preto uväznení, okolo 100 000 sa podarilo ujsť na Západ. V tejto skupine boli najmä tí, ktorí boli prenasledovaní aj za Hitlera. V roku 1949 vznikol v sovietskej okupačnej zóne Nemecka podobne ako v Č-SR jednotný národný front politických strán, kde hlavnú úlohu hrala SED - Sozialistische Einheitspartei Deutschlands. Jej zločinní sa dnes zaoberá osobitná štátna organizácia - Bundesstiftung zur Aufarbeitung der SED-Diktatur.

6. Obete povstania 17. júna 1953. V tento deň došlo v Berlíne a iných miestach k masovému protestu proti komunistickému režimu

a vyše stotisícové zhromaždenie bolo potlačené silou sovietskych tankov. Desiatky ľudí bolo namieste zastrelených a tisíce skončili vo väzení. Vo viac ako 700 východonemeckých miest boli štrajky, manifestácie, útoky proti budovám strany a policajných staníc, státisíce občanov sa zapojilo do tejto protestnej akcie.

7. Obete vyvlastňovania a násilnej kolektivizácie v poľnohospodárstve – obvinení a odsúdení za špiónáž či sabotáž, tí čo prežili, boli po novembri 1989 rehabilitovaní alebo ešte čakajú na odškodnenie.

8. Ľudia, ktorí zahynuli pri pokuse o útek na Západ cez Berlínsky múr (1961-1989) alebo nemecko-nemeckú hranicu. K prvej vlne týchto obetí patrí 12 500 ľudí, ktorí boli násilne vystahovaní z pohraničného pásma najmä v Berlíne. Presné číslo zastrelených na úteku cez Múr do Západného Berlína sa dodnes nevie, ale bolo ich viac ako tisíc. Odvahu a uznanie si zasluhujú aj tí vojaci Nemeckej ľudovej armády, ktorí neposlúchli rozkaz strieľať na utečencov, aj keď sa za tento postoj dostali do väzenia.

Ján Košiar

(Dokončenie v budúcom čísle)

Som syn politického väzňa

V roku 1995 som vstúpil do KPVS a členom PV ZPKO som doteraz. Mám 50 rokov.

Ak mi dá Pán Boh zdravie, naša organizácia politických väzňov má v nás deťoch dlhú budúcnosť.

V rokoch 1971/72 bol môj otec Ivan Jesenský odsúdený podľa paragrafu 103, hanobenie predstaviteľa štátu (G. Husáka), na 15 mesiacov nepodmienečne. Keď 3 mesiace strávil vo vyšetrovačke v Košiciach, previezli ho do Ilavy, kde si odsedel zvyšok trestu.

Keď ho prišli zatknúť k nám domov na Michalovskej ulici páni v kožených kabátoch, bol to pre mňa šok. Mal som 8 rokov. Kým ho neodsúdili, moju matku ŠtB masívne sledovala. Z áut na parkovisku pred blokom, no i pred vchodom do domu stál civil s novinami v rukách. Vytvárali na ňu psychický nátlak, ktorý sa stupňoval. Jeden víkend nás prichýlili priatelia v neďalekej dedinke blízko VSŽ, vo Veľkej Ide, kde nám vo svojom dome poskytli azyl.

Keď otec sedel, stal som sa terčom posmechu detí od susedov alebo spolužiakov v škole. Každý druhý mesiac sme mali povolenú návštevu v Ilave s možnosťou doniesť balíček o hmotnosti 2kg. Kým niekto z mojich rovesníkov išiel s rodičmi na chatu, ja som strávil víkend cestou za otcom. Boli to iba krátke chvíle v jeho prítomnosti vo väzenskom munde v návštevných miestnosti Ilavskej

väznice pod dozorom bacharov. Pre dieťa v mojom veku to bolo nepríjemné, lebo otec sedel v spoločnosti aj vrahov a lepil papierové vrecká.

Napriek všetkému sa o nás naša mama Zdenka dobre starala. S bratom nám nič nechýbalo, okrem otca.

Po návrate z väzenia dostal otec od súdruha Emila Rigu, personálneho námestníka vo VSŽ výpoveď. Rigo bol členom ÚV KSČ, sedel v Prahe a hlasoval za vstup vojsk v roku 1968. Otec sa zamestnal v malom podniku Slovsport ako zvärač. Štátna moc mu zobrala pas a zamietla mu žiadosť vycestovať s rodinou na dovolenku do Južoslávie. Dostali sme sa maximálne do blízkeho Miškolca v MLR.

V roku 1977 Emil Rigo otca omilostil a povolil mu po rokoch opäť nastúpiť do VSŽ, ktoré od začiatku budoval. I keď nie priamo do podniku, ale na jeho perifériu do blízkej Šace, na vysunuté pracovisko SEZ. Z oboch strán susedilo s bytovkami plnými cigánov a tak si pripadal ako ich vajda. Len pár dni po dovŕšení 49. roku života, 18. júla 1979, zomrel pred mojimi očami na dovolenke na Šírave pri obci Klokočov. Odišiel, keď som mal 16 rokov a keď som ho najviac potreboval. Na pohrebe bolo množstvo ľudí a nechýbali ani príslušníci ŠtB.

Napriek neprajníkom sme obaja s bratom vyštudovali a získali maturitu. Brat absolvoval VŠT, mne v uči-

lišti VSŽ nedali odporúčanie na vysokoškolské štúdium. Báli sa súdruha Rigu. A tak som nastúpil na Teplú valcovňu TŠP-1700 do kanála ako viazač zvitkov.

Nižšie už boli len potkany. Až po komunistickom prevrate v roku 1989 a odchode kádrováka Rigu som dostal miesto hodné absolventa SOU s maturitou. A k tomu byt pre moju mladú rodinu.

Ak niekomu v súčasnosti poviem, že som členom politických väzňov, tak sa čudujú, že aký som ja väzeň. Moja odpoveď znie: zastupujem svojho otca, ktorý predčasne odišiel a aj keď som nesedel, bránu pochmúrnej väznice v Ilave som pravidelne každé dva mesiace prekračoval. A s návštevnou miestnosťou a príslym pohľadom dozorcov som sa zoznámil dosť dobre na to, aby som na túto nepríjemnú skúsenosť do konca života nezabudol.

Hovorím rozhodne NIE pán Malacký postupnému zániku PV ZPKO a vyzývam politických väzňov z celého Slovenska, zoznámte ma, prosím, so svojimi deťmi, mojimi rovesníkmi, nech si vymeníme skúsenosti. Ako sme žili a trpeli, keď naši rodičia sedeli a ukázali, že sme tu a nedovolíme robiť žiadne hrubé činy za komunistickou minulosťou, ako navrhoval po novembri prezident Schuster. Bohužiaľ občan nášho mesta Košice.

Roman Jesenský

Nenápadní hrdinovia

Zúčastnila som sa 15. novembra na slávnostnej študentskej konferencii V. ročníka Nenápadní hrdinovia v banskobystrickej Aule Beliana. Organizátormi boli KPVS, Katedra histórie FHV UMB v Banskej Bystrici, VŠZ a SP sv. Alžbety v Bratislave, Múzeum zločinov a obetí komunizmu v Bratislave a Nadácia Konráda Adenauera. Konferencia sa konala pod záštitou Rudolfa Fibyho.

O konferencii som sa dozvedela od príbuzných, ktorí oznam o nej našli na internete. V kancelárii Predsedníctva PV ZPKO nemali nijaké informácie o tomto podujatí. Telefonicky som sa spojila s pracovníkom Múzea zločinov a obetí komu-

nizmu Františkom Neupauerom a spýtala som sa, či sa môžem zúčastniť, lebo som predpokladala, že na konferencii budú hovoriť aj žiaci z II. ZDŠ v Žiari nad Hronom, ktorým som poskytla informácie o osudoch politických väzňov. No z mien, ktoré som poskytla nezaznelo žiadne. Žiadne osudy politických väzňov, ktorí sú organizovaní v PV ZPKO neodznali, okrem Viliama Žingora z Martina. Nevie, prečo KPVS neinformovala našu organizáciu o konferencii, lebo študenti nedelia obeť komunizmu podľa toho, aká organizácia ich zastrešuje. Veľkú chybu vidím v tom, že v roku 1999 odišla časť členstva a založila organizáciu pod pôvodným menom. Mojou túžbou je, spojiť sa do jednej silnej organizácie a pracovať pre dobro tých, ktorí to nemali ľahké v dobe temna.

Margita Zimanová

PRIPOMÍNAME SI

V decembri si pripomíname životné jubileá týchto našich členov a priaznivcov.

Spomíname aj tých, ktorí sa tejto slávnosti, žiaľ, nedožili.

55 rokov

Martinčekova Ľudmila, Popudinské Močidlány 3.12.1958
 Špániková Mária, MVDr., Modra 31.12.1958

65 rokov

Ján Litecký-Šveda, Bratislava 14.12.1948

75 rokov

Žila Miroslav, Banská Bystrica 2.12.1938
 Karnayová Eva, Michalovce 11.12.1938

81 rokov

Tomčová Rozália, Klokočov 22.12.1932
 Benčík Matej, Komárno 16.12.1932

82 rokov

Hrabovec Gustáv, Dolný Kubín 24.12.1931
 Hampelová Zuzana, Banská Bystrica 6.12.1931
 Kuľa Pavol, Levoča 18.12.1931

83 rokov

Gaál Ján, Bratislava 1.12.1930
 Volanský Ján, Kotešová 25.12.1930

84 rokov

Žatko Ján, Ing., Bratislava 30.12.1929
 Slimáková Eva, Limbach 22.12.1929
 Slugeňová Mária, MUDr., Levoča 25.12.1929

85 rokov

Máté Július, Lučenec 17.12.1928

86 rokov

Poldauf Alojz, Ing., Banská Bystrica 28.12.1927

87 rokov

Mitošinková Valéria, Bratislava 16.12.1926
 Mazáková Anna, Púchov 17.12.1926

88 rokov

Pavúk Ladislav, Banská Bystrica 12.12.1925
 Petro Ján, Humenné 18.12.1925

Jubilantom srdečne blahoželáme.

Výzva

Vážení členovia PV ZPKO, sympatizanti, priatelia. Naša organizácia tretí rok zápasí s neštandardnou situáciou, keď pripravuje plány svojej činnosti bez krytia finančnými prostriedkami. Aj v tomto roku sme museli prijať množstvo opatrení kvôli výraznému zníženiu dotácie, navyše pridelené až v polovici roka. Nedostatok peňazí nás núti obrátiť sa na Vás s výzvou o pomoc. Vydávanie Svedectva nie je ďalej možné zabezpečiť z prostriedkov štátnej dotácie, preto sa obraciame na Vás s prosbou, vyhľadať vo Vašom okolí potenciálnych sponzorov nášho časopisu. Ak nebude vychádzať, akoby sme stratili nástroj prezentácie vlastného jestvovania. Azda neprajníci by sa tomu aj potešili. Veríme však, že sa nájdú podporovatelia ideálov, za ktoré sme trpeli, a ktoré hodláme aj naďalej chrániť a obhajovať.

Záujemcovia o pomoc pre naše Svedectvo môžu poslať svoj príspevok na číslo účtu:

**4000128109/3100,
 špecifický symbol: 1212,
 alebo sa kontaktujte
 na tel. číslach
 0905 737 790
 a 0902 199 429.**

Darcom úprimne ďakujeme.
**Vedenie PV ZPKO
 a časopisu Svedectvo.**

PRISPELI NA ČINNOSŤ

Ponechal Ernest, Teplička nad Váhom 100 EUR
 Tarnóczy Arpád, Nováky 200 EUR
 Premat, s.r.o 50 EUR
 Ascobit, s.r.o 70 EUR
 Sopúchová Vilma, Sereď 10 EUR
 Škorvaga Jozef, Trnava 20 EUR
Darcom úprimné ďakujeme.

ROZLÚČILI SME SA

V čísle 10 sme nesprávne uviedli vek úmrtia **Adalberty Hičovej** z Michaloviec. Zomrela vo veku 94 rokov, pochovaná bola pri svojom manželovi, gréckokatolíckom kňazovi, vo Vyšnom Nemecskom. Rodine a príbuzným sa ospravedľujeme.

† Vo veku 91 rokov, 3. novembra 2013, zomrela **Helena DVORNÁKOVÁ**, členka Regionálnej pobočky PV ZPKO v Žiari nad Hronom. Posledná rozlúčka sa konala 5. novembra 2013 na cintoríne v Žiari nad Hronom.

† Vo veku 86 rokov, 3. novembra 2013, zomrel **Štefan MIKLÁŠ**, dlhoročný člen Regionálnej pobočky PV ZPKO Bratislava okolie so sídlom v Pezinku. Posledné roky svojho života prežil v penzióne v Nitrianskych Sučanoch, odkiaľ pochádzal. Smútočná rozlúčka so sv. omšou sa konala 6. novembra 2013 v rodnej obci Nitrianske Sučany.

Pozostalým prejavujeme úprimnú sústrasť.

STALO SA

1. decembra 1989 nariadila vláda ČSSR zrušiť drôtené zátarasý na hraniciach s Rakúskom, ktoré slobodný svet nazýval „železnou oponou“.

2. decembra 1946 sa začal proces proti Dr. J. Tisovi, A. Machovi a Dr. F. Ďurčanskému pred Národným súdom v Bratislave. Členmi senátu boli: predseda JUDr. Igor Daxner a šiesti prísediaci (všetci evanjelického vyznania alebo komunistickí ateisti). Žalobcami boli JUDr. Ľudovít Rigan, JUDr. Juraj Šujan a vojenský prokurátor plukovník JUDr. Anton Rašla.

10. decembra 1947 bol na trest smrti zastrelením odsúdený generál armády SR a veliteľ Rýchlej divízie Jozef Turanec. Neskôr mu pozmenili trest na 30 rokov väzenia. Zomrel vo väznici v Leopoldove v roku 1957.

Žádám o vylustrování v ústř. evidenci obyv.

Příjmení: T a r n o c z y

Jméno: Arpád

Rozená(ý):

Datum
a místo nar.: 11.4.1936 Nováky

Stát přísl.:

Rodiče:

Posl. bydliště: Nováky 19

LUSTRAČNÍ LIST HLEDANÉ OSOBY

KS-MV Ban. Bystřica, 1. zvl. odd.

útv., odb., odd., ref., č.:
S-454

Dne: 8.1.1965

Podpis žadatele:

Podpis náčelníka:

MV č. skl. 551